

Karbonhidrat Yönetiminde Protein ve Yağların Etkisinde Fark Yaratan İpuçları

Prof.Dr.Şükrü Hatun

Doç.Dr.Gül Yeşiltepe Mutlu

Dyt. Tuğba GÖKÇE

Uzm.Klinik psk. Serra Muradoğlu

Hem.Ecem Can

Koç Üniversitesi Hastanesi

Çocuk Endokrinoloji ve Diyabet Bölümü

1. Diyabetli olduğum için farklı beslenmem gerekir mi?

Diyabetli bireylerin enerji ve besin öğeleri ihtiyacı, diyabetli olmayan yaşlılarınıninki ile aynıdır!

Herhangi bir besin ögesi kısıtlaması yapılmaz.

Tamamen Sağlıklı Beslenme İlkeleri doğrultusunda beslenmeleri hedeflenir.

Sağlıklı Beslen,
Sağlık İçin Hareket Et

www.beslenme.gov.tr

Protein Kalitesi Yüksek Olduğu İçin

Hergün 1 adet yumurta tüketelim

Bağırsak Sağlığımız İçin

**Çavdar ve Tam Tahıl Ürünleri Tüketelim
Kepekli ve Beyaz ekmek önerilmez.**

Bağırsak Sağlığımız ve Bağışıklık Sistemimizin Güçlenmesi İçin

Her gün; 1 Avuç kuruyemiş/yağlı tohum tüketelim.

Yağ içeriği ile hipoglisemi riskine karşı koruyucu;

-Egzersiz öncesinde,

-Gece ara öğününde,

-Ekstra hareketli bir günde (özellikle küçük çocuklarda)

Yüksek miktarda **Lif & Protein** içerdiği için

Haftada en az 2 defa kurubaklagil tüketelim

- Özellikle egzersiz günlerinin akşamında tüketilmesi gece hipoglisemisinden korumaya yardımcı olacaktır.

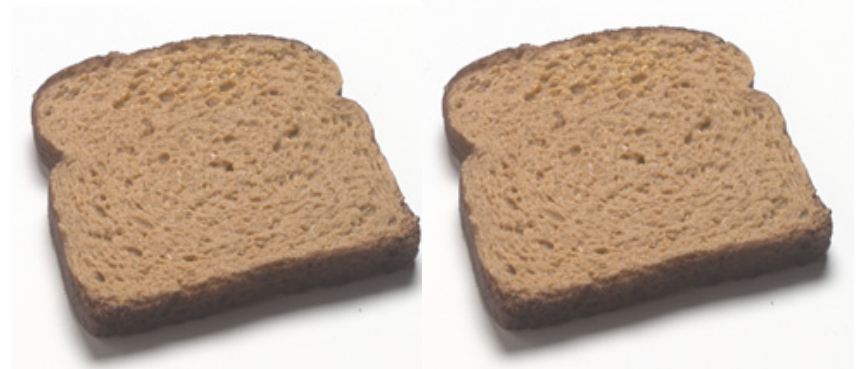
Güçlü bir hafıza için

Haftada 2-3 kez kırmızı et/ tavuk,
haftada en az 1-2 kez balık tüketelim.

Haftada 1 kez tatlı günü; ev keki, sütlü tatlı bu öğünde tüketilebilir.

2. Öğüne hangi yiyecekle başladığımız önemli mi?

Her öğüne mutlaka **çorba** ile başlamaya gayret edelim

Mide kapasitemizin dolmasına,

Daha tok hissetmemize,

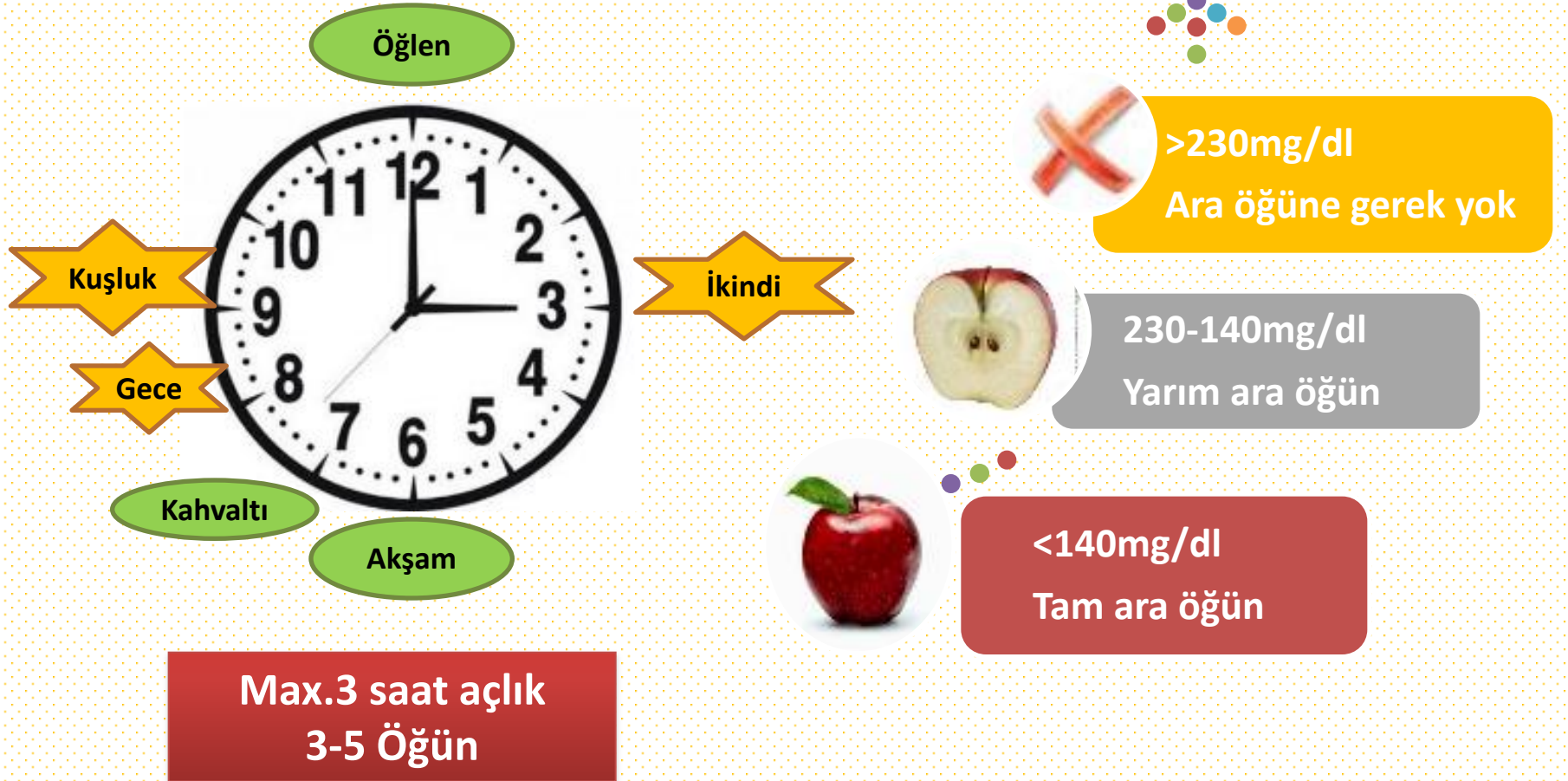

Yemeği daha uzun sürede
yememize,

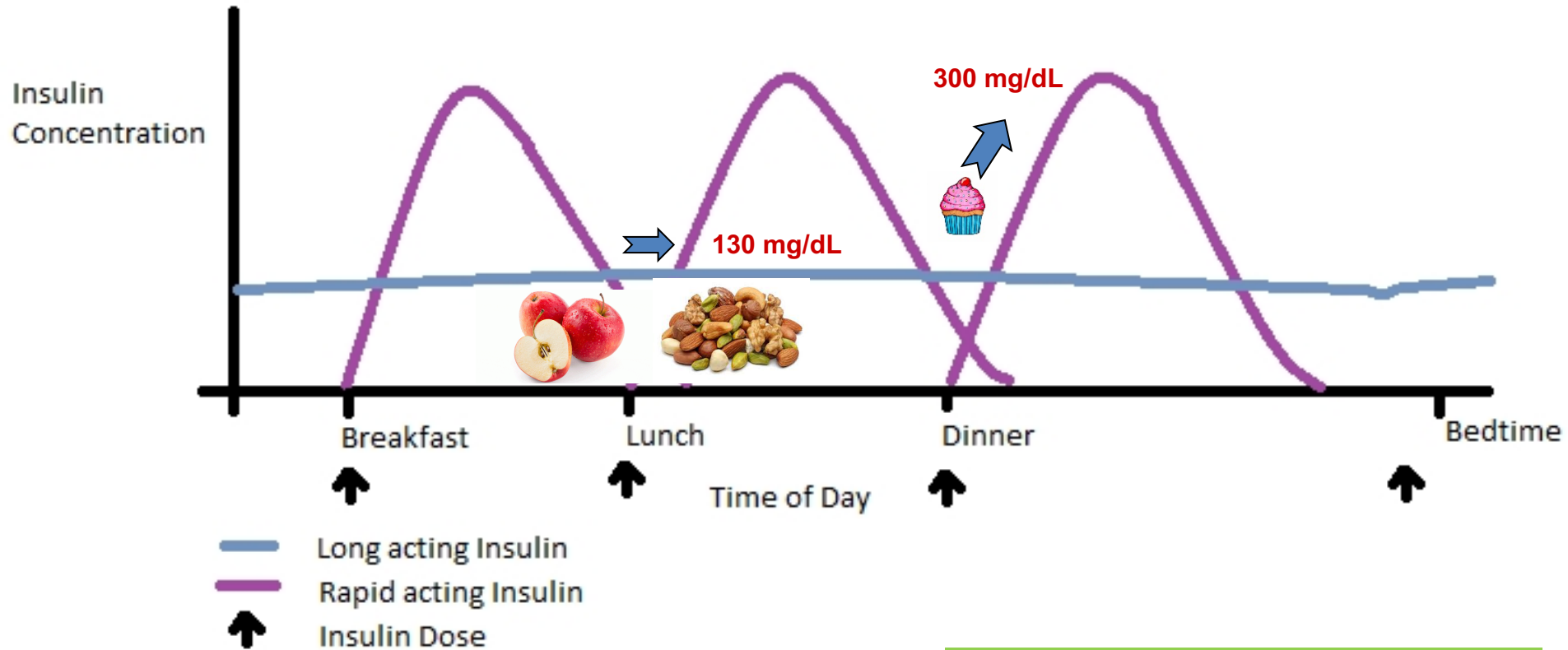

Sebze, et, ekmeek, yoğurt gibi
besinlerin hepsini
tüketebilmemize yardımcı olur

3. Ara öğün almak zorunda mıyız?

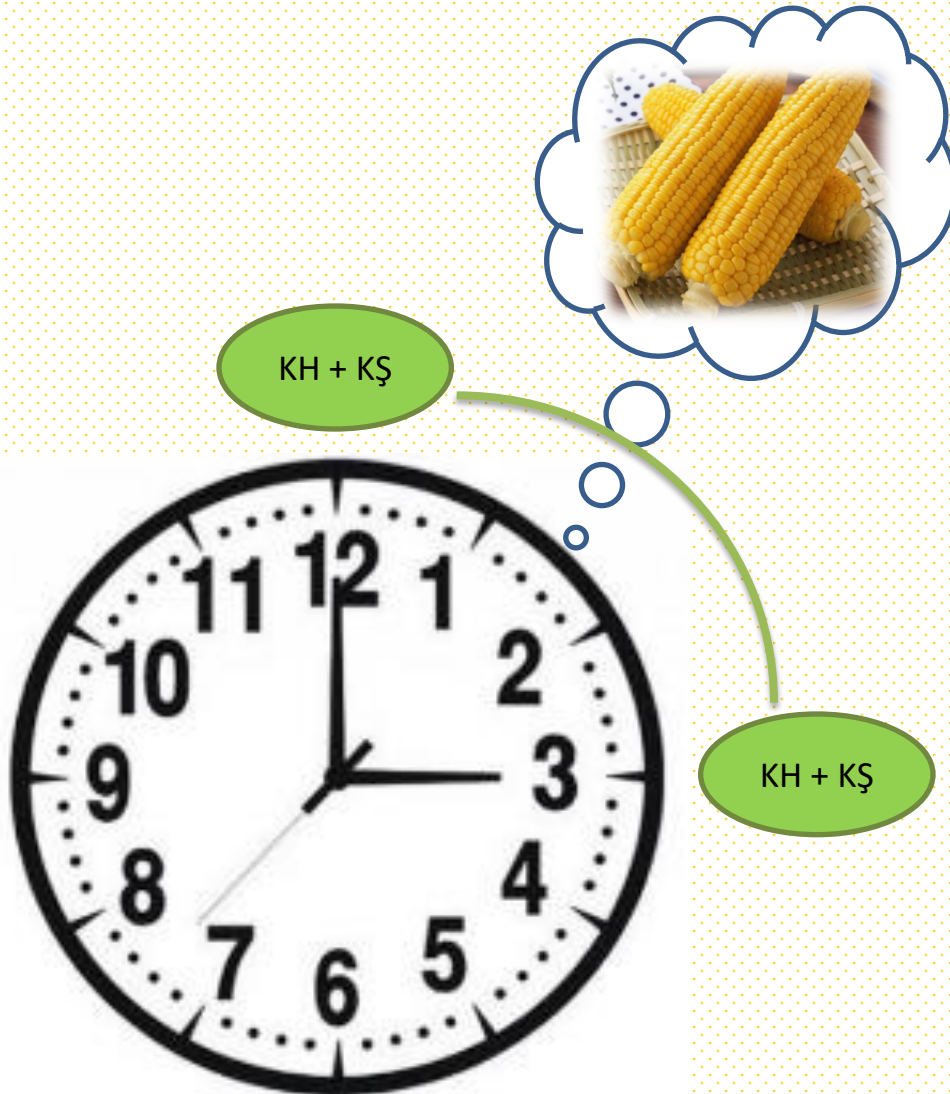
4. Ara öğünde neler tercih etmeliyim?

ANA ÖĞÜN KARBONHİDRATI

3

5. Özel günlerde öğün dışında yemek yiyebilir miyim?

Bir önceki insülden sonra;

- 3 saat geçtiyse; ana öğün gibi (kan şekeri ve karbonhidrat miktarına göre) insülin yapılarak tüketilebilir.
- 3 saat geçmediyse; sadece yiyecek için (İ/K oranına göre) insülin yapılarak bir öğün tüketilebilir.

6. Gece ara öğünü vermeli miyim?

Gece yatmadan önce
güvenilir kan şekeri aralığı
100-145 mg/dL

180 mg/dL

0 gr KH + posa + yağ

100 mg/dL

Yarım ara öğün KH + posa + yağ

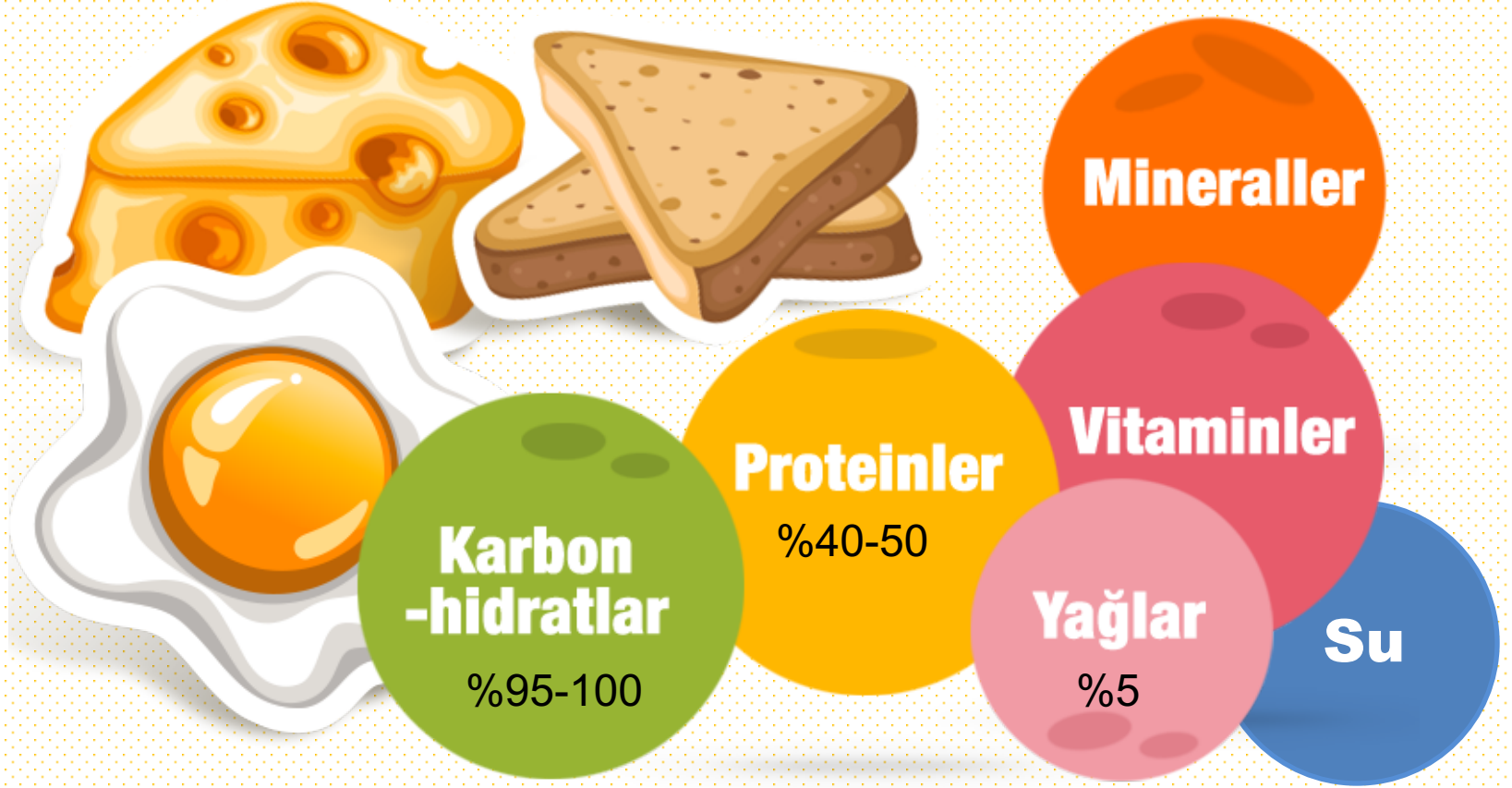

Gece ara öğünü için uygun yiyecekler neler olabilir?

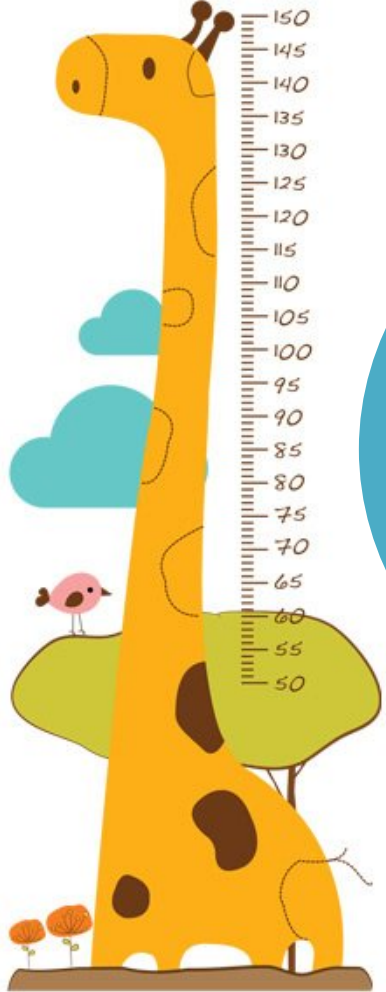
- Gece hipoglisemiden korunmak için gece ara öğününde KH miktarını arttırmak yerine;
- ***Posa içeriği yüksek ve bir miktar yağlı*** ara öğünler tercih edilebilir.

Besin Ögeleri

Karbonhidrat Sayımı

Kan şekerimiz hedef düzeylerin altında veya üstünde olduğu zaman, insülin dozunu doğru miktarda azaltılmasını veya artırılmasını sağlarız.

Ana ve ara öğünlerde tükettiğimiz besin için yapacağımız insülin miktarını hesaplarız.

10 gr KH

1 su bardağı
süt

1 subardağı
yoğurt

2 subardağı
ayran

15 gr KH

1 ince
dilim
ekmek

2-3 yemek
kaşığı pilav

3 yemek kaşığı
makarna

1 kase
çorba

1 küçük muz

1 dilim karpuz

1 dilim kavun

6 büyük boy

0 KH
Bedava 😊

1 adet
yumurta

1 köfte
kadar et

1 dilim peynir

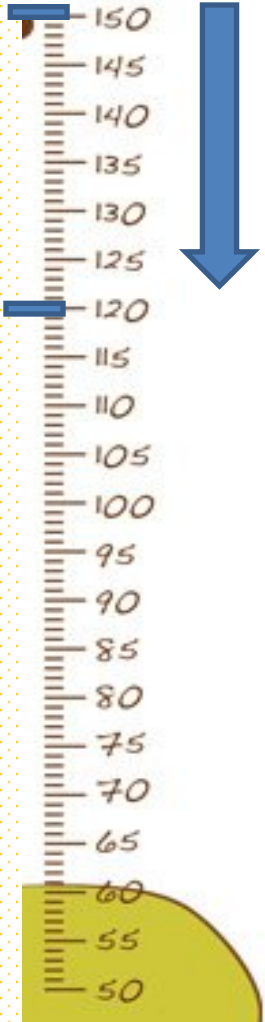
7. Öğün için yapacağım insülini nasıl hesaplayabilirim?

İnsülin Duyarlılık Faktörü

1 ünite insülinin kan şekerimi ne kadar düşürdüğünü gösterir
İDF:30

Karbonhidrat/insülin

Yemek için yapacağımız insülin
K/i: 10/1

Kahvaltı **60 gr** karbonhidrat içeriyor kaç ünite humolog/novorapid/apidra yapmalıyım?

Hedef KŞ: 70-140 mg/dl (gündüz)

Kan şekerim
120 mg/dL

Yemek için

K/i: 10/1

60 KH/10 : (6 Ü)

→ **6 Ünite Bolus insülin**

AKŞ:270 mg/dL

İDF: 50mg/dL

40 gram KH

K/İ: 10/1

Hedef KŞ: 120 mg/dl (gündüz)

Kan Şekerini Düzeltmek için

➤ **270-120 = 150 mg/dL yükseklik**

➤ **150/50 = 3 Ünite**

Kan şekerini 270mg/dL'den 120 mg'dL'ye düşürmek için gereken insülin

Yedikleri İçin

40gr KH = 4 Ünite

10

Tüketeceğim karbonhidrat miktarı için gereken insülin

➔ 4+3= 7 Ünite

AKŞ:55 mg/dL

İDF: 50mg/dL

60 gram KH

K/i: 10/1

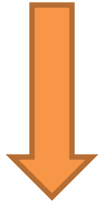

Hipoglisemideyim,
yemek yiyeceğim.

Hedef KŞ: 120 mg/dl (gündüz)

Kan Şekerini Düzeltmek için

Çay şekeri-meyve suyu (0,3 gr şeker/kg)

15 dk bekle

Kan şekeri 70 in üzerine çıkınca yemeye başlayabilir.

Yedikleri için

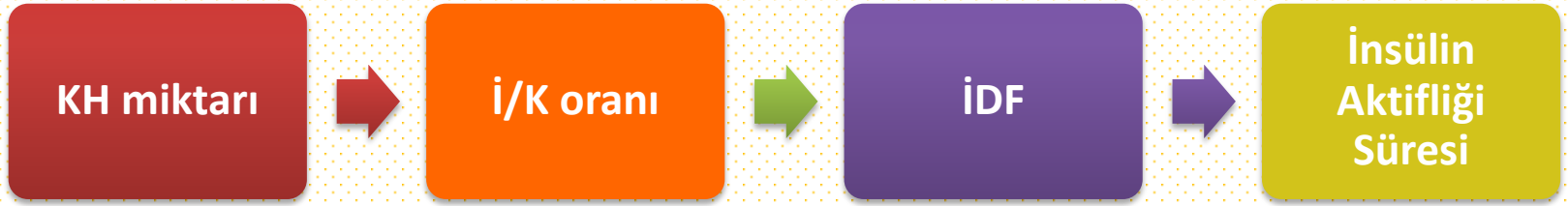
60 = 6 Ü insülin

10

Öğünde tüketilecek karbonhidrat miktarı için yapılması gereken doz

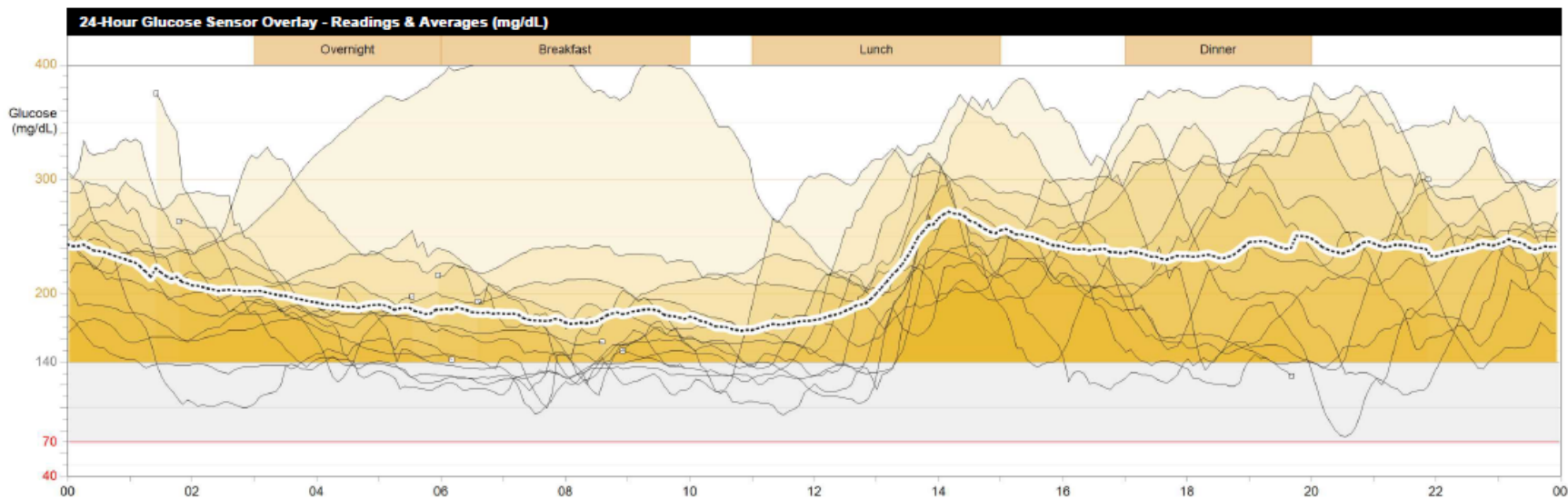
Yemeğin karbonhidratlı kısmından başlanır, insülin yemek sonuna doğru yapılır.

➔ **6 Ünite**

i/K oranı ve İDF değerleri mükemmel olsa bile,

1. KH sayımının doğruluğu,
2. Besin tüketim sırası ve zamanlaması
3. Glisemik indeks/yük
4. KH ların kompleks yapıda olup olmaması,
5. Gastrik boşalmadaki değişkenlikler,
6. İnsülin emilimi oranlarında değişkenlik.
7. Enjeksiyon bölgesi,
8. Lipodistrofi ve deri sıcaklığına bağlı deri altı dokulardan insülin emilimi oranlarında değişkenlik.
9. İnsülin farmakodinamiği
10. Diğer ilaçlar

Glucose Sensor Overlay Bedtime to Wake-Up and Meal Periods - Readings & Averages (mg/dL)

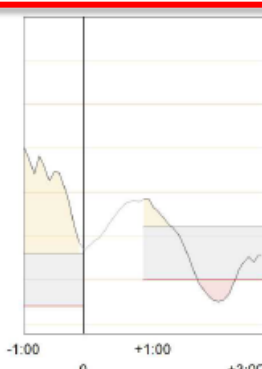
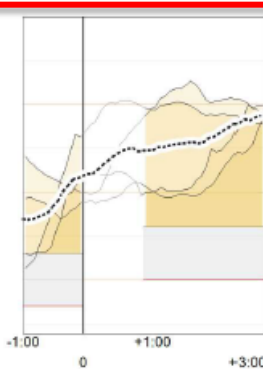
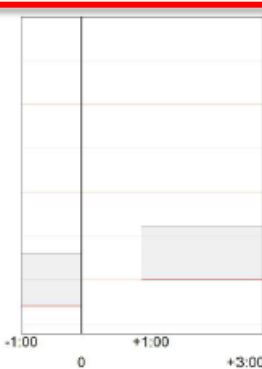
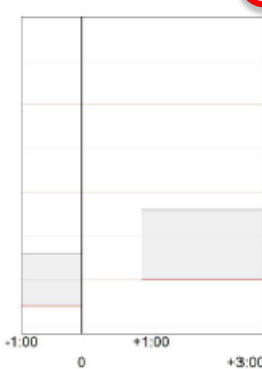
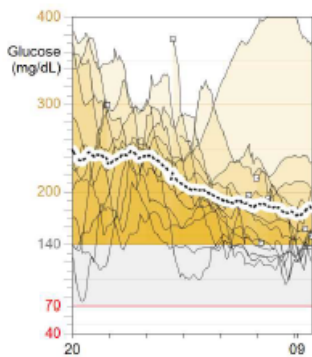
Bedtime to Wake-up
Bedtime: 20:00 - 00:00
Wake-up: 05:00 - 09:00

Overnight: 03:00 - 06:00
Meals Analyzed: 0
Avg Carbs: --
Avg Insulin: --
Avg Carbs/Insulin: --

Breakfast: 06:00 - 10:00
Meals Analyzed: 0
Avg Carbs: --
Avg Insulin: --
Avg Carbs/Insulin: --

Lunch: 11:00 - 15:00
Meals Analyzed: 4
Avg Carbs: 31g
Avg Insulin: 6.8U
Avg Carbs/Insulin: 4.6g/U

Dinner: 17:00 - 20:00
Meals Analyzed: 1
Avg Carbs: 75g
Avg Insulin: 8.8U
Avg Carbs/Insulin: 8.5g/U

Karbonhidratın Gün İçerisindeki Dağılımı

Accepted Manuscript

Variation of carbohydrate intake in diabetic children on carbohydrate counting

---

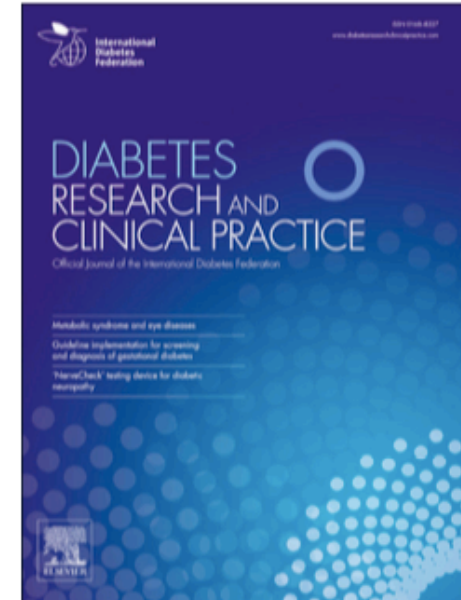
Robart Elise, Giovannini-Chami Lisa, Savoldelli Charles, Baechler-Sadoul Elysabeth, Gastaud Frédérique, Tran Antoine, Chevalier Nicolas, Hoflack Marie

PII: S0168-8227(18)31387-1
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.diabres.2019.03.010>
Reference: DIAB 7655

To appear in: *Diabetes Research and Clinical Practice*

Received Date: 2 October 2018
Revised Date: 17 February 2019
Accepted Date: 5 March 2019

Please cite this article as: R. Elise, G-C. Lisa, S. Charles, B-S. Elysabeth, G. Frédérique, T. Antoine, C. Nicolas, H. Marie, Variation of carbohydrate intake in diabetic children on carbohydrate counting, *Diabetes Research and Clinical Practice* (2019), doi: <https://doi.org/10.1016/j.diabres.2019.03.010>

Ali - 10 yaş – 55gr KH/ Ana öğün

Sabah:
40 gr KH

Öğlen:
60 gr KH

Akşam:
60 gr KH

3 x Ara:
20 gr KH

Sabah:
30 gr KH

Öğlen:
70 gr KH

Akşam:
50 gr KH

2 x Ara:
20 gr KH

Sabah:
50 gr KH

Öğlen:
70 gr KH

Akşam:
60 gr KH

2 x Ara:
20 gr KH

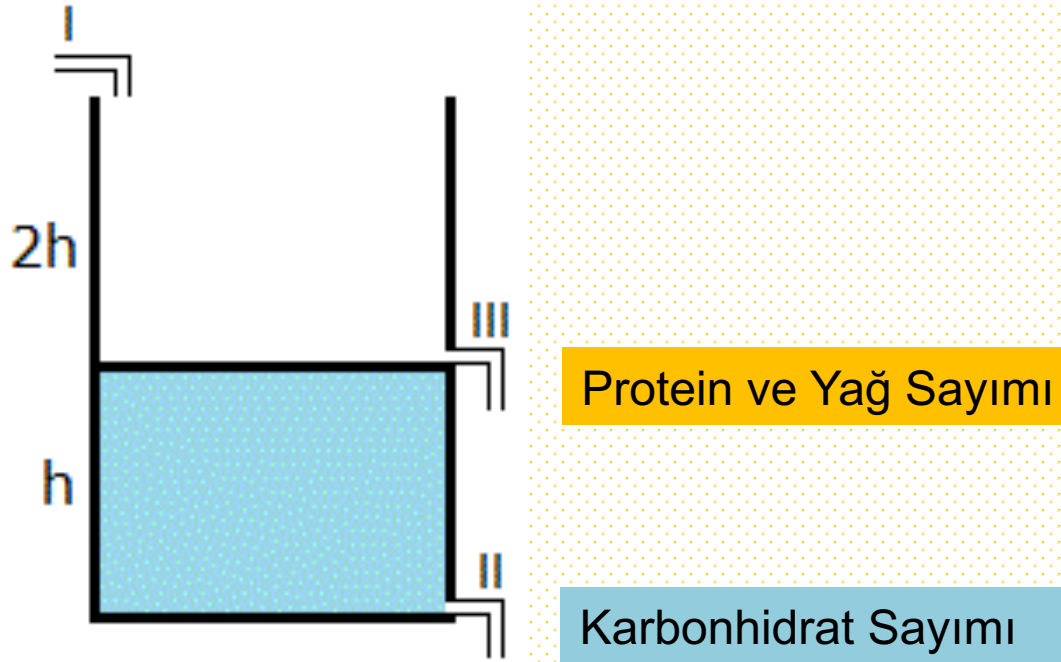
CALCULATING A BOLUS

AT A RESTAURANT WITH
NO NUTRITIONAL FACTS

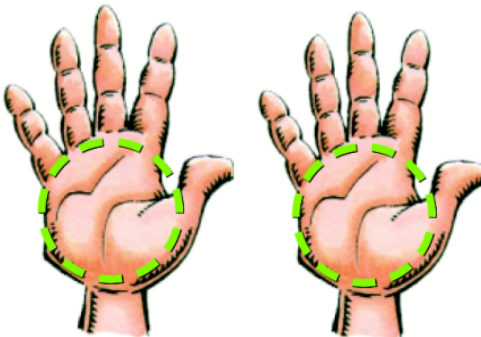
8. Protein ve Yağları saymak gerekli mi?

- İhtiyacın üzerindeki alımlarda proteinleri saymak daha iyi bir tokluk şekeri sağlıyor.

Protein Sayımı

100 gr = Bedava 😊

200 gr = 10 g KH

300 gr = 20 g KH

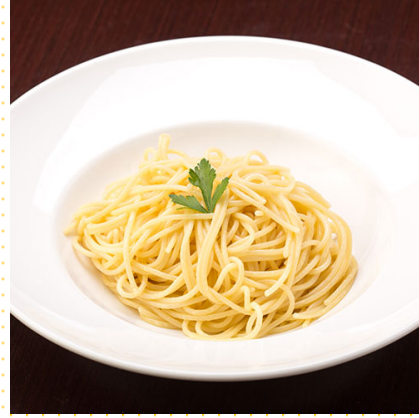
Örnek Menü

200 gr köfte

10 gr KH

6 yemek kaşığı
(100gr) makarna

30 gr KH

1 su bardağı
ayran

5 gr KH

Yiyeceklerin kan şekerine etkileri

	Kan şekerine dönüşümleri	Kan şekerinde Pik yapma süreleri
Karbonhidratlar	90-100%	Basit Şeker: 15-30 dk Diğerleri: 1-1.5 h
Proteinler	50%	2-4 saat
Yağlar	<10%	4-6 saat

insulin

Karbohidrat

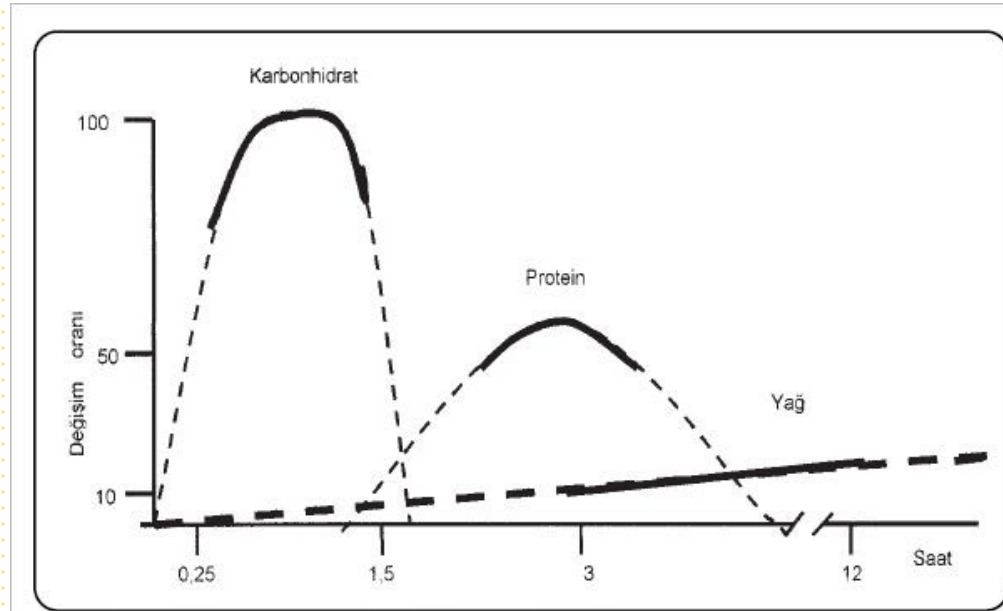
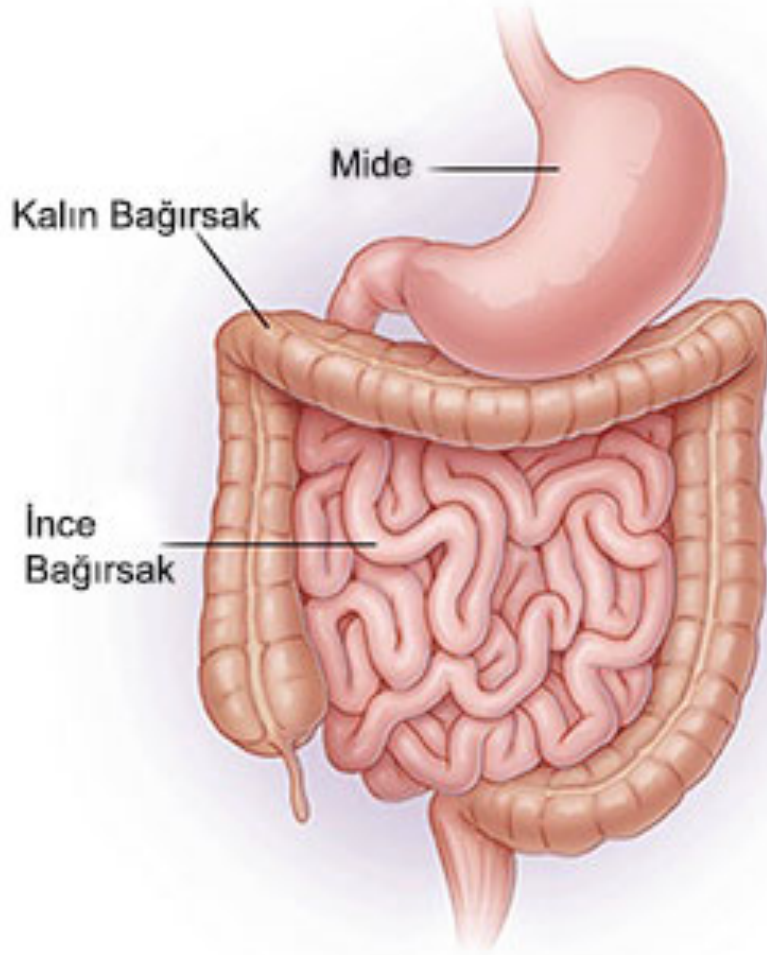
pizza man

10-15 dk

1.5 saat

9. Kan şekerim yağlı öğünlerde ileri saatlerde yükseliyor. Neden?

Şekil 3.1: Besinlerin kan glikoz düzeyindeki etkisi

Kaynak : American Diabetes Association: Life With Diabetes (Core Outlines), Ed:D.B.Kelley, University of Michigan. Diabetes Research and Training Center,1997, S. 10

10. Hangi durumda öğünü yağlı olarak kabul etmeliyim? Nasıl Yönetmeliyim?

>40 gr yağ

O öğünün bolus insülin dozu %30-35 (1/3 kadar) arttırılır, insülin yapma zamanı ileriye alınır.

Ömer'nin Sabah
Açlık kan şekeri:
120 mg/dl

AKŞ 🙌, Yağ 🙌

45 gr KH içeren yağlı
öğün

i/K:15 → 3Ü

%30-35 Arttırsak → 4 Ü insülin

Açlık şekeri iyi olduğu için
yemek sonu beklenir,
yemeğin sonuna doğru
yapılır

İkili Bolus
%50 si Yemekten Önce,
%50 si 2,5-3 sa yagma

840/12: 70gr

Bir adet lavaş 70 gr
≈ 3 dilim ekmek
= 45 Karbonhidrat

Pizza

- Tortilla ekmeđi/Lavaş (70gr) →(45 KH)
- Zeytinyađı
- Kabak ve dereotu
- Salça sosu
- Ezine Peynir (30gr)
- Kaşar peyniri (60gr) (yağlı!)
- Baharatlar

0 KH

- 4 yemek kaşığından fazla yağ var!
- Hesapladığın insülin dozunu %20 (1/5 oranında) arttır.
- Açlık şekeri hedefte ise; insülini yemeğin sonuna doğru yap.

Kalem insülin

Açlık kan şekeri:

hedefte ise; insülin yemeğin sonuna doğru yapılır.

yüksek ise;

→KŞ için; yemekten 20-30dk önce

→Yemek için; yemek sonunda

İnsülin Pompası

İkili Bolus

%50 si Yemekten Önce,
%50 si 2,5-3 saat yayma

Ali'nin Öğlen
Açlık kan şekeri:
270 mg/dL

270

-120

150 mg/dL
yükseklik

150/ 50= **3 Ü**

3 Ü yemekten
20-30 dk önce

60 gr
Karbonhidrat
içeren yağlı
yiyecekler

60/ 12 → 5Ü
(1/5 arttırılır
(1Ü)) → **6 Ü**

6Ü yemeğin ortası / sonuna
doğru

AKŞ 🙌 , Yağ 🙌

K/i: 12

iDF: 50mg/dL

Öğün İçeriğine Göre Bolus

Doz Bölme (kalem, i-port)

- 1.İDF için gereken kısmı yemekten önce,
- 2.Yemek için gereken bolus dozunu yemek sonuna doğru

Standart Bolus

Ev yemekleri
(KH-Protein ve Yağ
içeriği sağlıklı
yiyecekler)

Taze fasulye, bulgur
pilavı, yoğurt, salata

İkili Bolus (%50-50, 2,5-3 saat)

Yağ ve Protein içeriği
yüksek yiyecekler
Pizza, pide, kuymak,
patates kızartması

GI düşük
yiyeceklerde
Baklagiller, bulgur vb.

Yayma

Kremalı yiyecek ve
içecekler, Uzun süren
öğünler (brunch gibi)

Ara öğünde
tüketilecek yağlı
yiyecekler: çikolata
gibi..

Yağlı Öğün> Öğünün bolus insülin dozu
%20 (1/5 kadar) arttırılır,

İkili Bolus

Hamur/Patates + Yağ

- %50-60'ı hemen
- %40-50'si 2,5-3 saatte iletilir

Şekeri + Yağ

- %80-70'i hemen
- %20-30'u 2,5-3 saatte iletilir

(kişiye özgü belirlenmeli)

teşekkürler
tgokce@kuh.ku.edu.tr

